

№ 71 სექტემბერი-ოქტომბერი 2023 წელი

რელიგიურ-საგანმანათლებლო ჟურნალი

სადა მთვარე

ჩინსი ტყუასობა

ძვირფასო მკითხველნო, მოგესალმებით მონყალე და მწყალობელი უზენაესი ალლაჰის სახელით, უზენაეს ალლაჰს ეკუთვნის ქება-დიდება, მხოლოდ და მხოლოდ ის არის ქება-დიდების ღირსი.

უზენაესმა ალლაჰმა, მუჰამმედ შუამავლის (ს.ა.ს.) მიმდევრობით, მარადიული პატივი გვიბოძა. რადგან დაგვდო ეს პატივი, გვექონოდა შესაძლებლობა, ვყოფილიყავით შუამავლის (ს.ა.ს.) მიმდევარნი, ამისათვის ალლაჰს მარადიულად უნდა ვუძღვნათ ქება-დიდება და მაღლიერნი ვიყოთ მისი.

ალლაჰმა უბადლო და სამაგალითო პიროვნების სახით კაცობრიობას სამუდამო სიმშვიდე და ჭეშმარიტების უჭკნობი სინათლე უძღვნა, ალლაჰის უსასარულო ლოცვა და დიდება მას. მთელი სამყარო ელოდა მუჰამმედ შუამავლის ამქვეყნად მოვლენას, რადგან კაცობრიობა დაღლილი იყო უმეცრებისა და წარმართების ჭუჭყით. ბოლოს ეს დღეც დადგა. მუჰამმედ შუამავლის დაბადებამ 571 წლის რაბიულ ეველის მთვარეში კაცობრიობას ბედნიერება მოჰგვარა. ალლაჰმა ის უკანასკნელ შუამავლად გამოგზავნა დედამიწაზე და მისი სახელი კაცობრიობას არასდროს დაავიწყდება. იგი ერთ-ერთ ჰადისში ბრძანებს: *„მე წარმოგზავნილი ვარ, რათა კაცობრიობას ვუჩვენო ზნეობრივი და მორალური თვისებების ყველაზე მაღალი ხარისხი“*. მუჰამმედ შუამავლის (ს.ა.ვ.) დაბადებით ეს სამყარო ალლაჰმა თავისი ნყალობით შეამკო. დილის ცისკარმა და ოქროსფერმა დაისმა ფერები შეიცვალა, ადამიანები ჩაიძირნენ სულიერების ჩაუნვდომელ სამყაროში, სიტყვები და საუბრები განსაკუთრებული სიტკბოთი აივსო, სამყაროში ყველაფერმა თავისებური აზრი და სიფაქიზე ჰპოვა. კერპები შეირყა და კვარცხლბეკებიდან ძირს გადმოცვივდა, სადაც ისინი უმეცრებამ შედგა. უდიდესმა ალლაჰმა მუჰამმედ შუამავალი (ს.ა.ს.) კაცობრიობას ყველაზე კრიტიკულ მომენტში მოუვლინა, იმ დროს, როცა სამყარო უმეცრებისა და უსამართლობის ბურუსში იყო, ეს იყო ადამიანთა მოდგმისათვის მოვლენილი ნყალობა, როგორც ამას ალლაჰი სურა ენბიას 107—ე აიათში გვამცნობს. **„და არ წარგვიგზავნიხარ შენ, თუ არა მონყალებად სამყაროთათვის“**. ალლაჰმა მუჰამმედ შუამავალი (ს.ა.ს.) კაცობრიობას, უცოდინრობის, უვიცობის, დაუნდობლობისა და საზოგადოების გადაგვარების პერიოდში მოუვლინა. ის გახდა საბაბი თანაგრძნობის, გადარჩენისა და ჭეშმარიტებისა.

„ალლაჰის შუამავალი სანიმუშო მაგალითია მათთვის, ვისაც ალლაჰის და განკითხვის დღის

იმედი აქვს და მონინებით ახსენებს მას (ალლაჰს).“ *სურა ალ-აჰზაბი, აიათი 21*. მუჰამმედ შუამავალმა (ს.ა.ს.) ისეთი სანიმუშო მაგალითი გვიჩვენა, რომლის მიღწევაც მხოლოდ ადამიანს შეუძლია. მის ყოველ მოქმედებაში ყველაზე საუკეთესო სილამაზე იგრძნობა. ამიტომ ყოველ ადამიანს შეუძლია შუამავლის (ს.ა.ს.) სუნნეთიდან მისთვის საუკეთესო მაგალითი აიღოს.

სურა კალამის მე-4 აიათში ალლაჰი ასე ბრძანებს შუამავლის მიმართ. **„და უეჭველად, შენ ადგახარ უმაღლეს ზნეობას“**

მუჰამმედ შუამავლის (ს.ა.ს.) ცხოვრება ყველა ადამიანისთვის სამაგალითოა, რადგან ალლაჰმა ის ობლად გააჩინა, ყოველგვარი ცხოვრების გამოცდილება მისცა და საბოლოოდ ადამიანისთვის შესაძლებელ მაქსიმალურ ზღვრამდე აიყვანა. ის ჯერ ალლაჰის შუამავალი გახდა, შემდეგ კი — სახელმწიფოს მეთაური. ამიტომ, მას მრავალი საბედისწერო ნაბიჯის გადადგმა და ურთულესი საქმის გაკეთება მოუხდა. უზენაესმა ალლაჰმა ყურანში შუამავალი მუჰამმედი (ს.ა.ს.) წარმოადგინა როგორც **„უსვავი ხასანა“**, რაც „საუკეთესო ნიმუშს“ ნაშნავს.

ადამიანისთვის ყველაზე ძვირფასი ხელჩასაჭიდი ალლაჰის მიერ გამოგზავნილი ყურანია, რომლის მიმდევარი დაცულია ყოველი შეცდომისგან. წმინდა ყურანი ყველაზე კარგად სწორედ მუჰამმედ შუამავალს ესმოდა და ის ყოველთვის მის მიხედვით დგამდა ნაბიჯს. ამიტომ ადამიანისთვის ყველაზე ძვირფასი მხოლოდ ყურანი და შუამავლის სუნნეთია. მეორე მხრივ, ჩვენთვის ცნობილია, რომ მუჰამმედი (ს.ა.ს.) შუამავლობის მინიჭებამდეც სანიმუშო, ყველასთვის სანდო და საყვარელი ადამიანი იყო. მას ყველა „ემინს“ (საიმედოს და „სადიყს“ (ერთგული) ეძახდა. მუჰამმედ შუამავლს ყველა ენდობოდა და მის გადაწყვეტილებებს პატივს სცემდა, რადგან იცოდნენ, რომ ის სამართლიანი იყო, უსამართლოდ არასდროს მოიქცეოდა და ტყუილს არასდროს იტყოდა.

მუჰამმედ შუამავალმა (ს.ა.ს.) თავისი ცხოვრებითა და ქცევით კაცობრიობას წარმოუდგინა ზნეობის ისეთი მაღალი ნიმუში, რომლის პრინციპებიც თავის აქტუალურობას დღესაც არ კარგავს. ის იყო „მარადიული ბედნიერების“ მეგზური და ხალხის წინაშე უბადლო მაგალითი. აუცილებლად უნდა გავითვალისწინოთ ის, რომ ალლაჰის შუამავალი, (სავ) ჩვენთვის სანიმუშო მაგალითია, მას უნდა მივბაძოთ და მისი სუნნეთი-ავილოთ მაგალითად.

აღამ უანთაჰი

საქართველოს მუფთი

პატიოსნება და გულწრფელობა რწმენაში

ძვირფასო მკითხველო, დღევანდელი სტატია რწმენაში პატიოსნებასა და გულწრფელობას ეხება. უზენაესი ალლაჰი ბრძანებს:

„უეჭველად, რომელთაც თქვეს: „ღმერთი ჩვენი ალლაჰია“ მერე კი იყვნენ მტკიცენი, ზეგარდმოვლენ მათზე ანგელოზები: „ნუ გეშინიათ და ნუ დამწუხრდებით, და იხარეთ სამოთხით, რომელიც იყო აღთქმული“. (ფუსსილეთი 41/30)

საკაფის ტომიდან, აბდულლაჰის ვაჟმა, სუფიანმა შუამავალს (ს.ა.ს) ჰკითხა: „ო, ალლაჰის შუამავალო, მომეცი ისეთი რჩევა ისლამის შესახებ, რომ შენ მერე არავისზე არაფრის კითხვა აღარ დამჭირდეს. შუამავალმა (ს.ა.ს.) ბრძანა:

„თქვი, რომ ვირწმუნე ალლაჰის, შემდეგ კი მტკიცე (მართალი) იყავი (რწმენაში)!“ (მუსლიმი, იმანი, 13)

ყურანში ნაბრძანებია:

„მაშ, მტკიცედ იდექი, როგორც გებრძანა...“ (ჰული 11/112)

თუ ყურადღებას მივაქცევთ, მივხვდებით, რომ ისლამი ორი ძირითადი ნაწილისგან შედგება. ამათგან ერთი არის ალლაჰის რწმენა, მეორე კი - პატიოსნება. ალლაჰის რწმენა კი პირველია. ჩვენთვის უპირველესი ფარდი (ვალდებულება) არის ალლაჰის შეცნობა და მისი რწმენა. შუამავალ ადამიდან ბოლო შუამავალ მუჰამმედ მუსტაფამდე (ს.ა.ს.) ყველა შუამავალი მოუწოდებდა, უპირველესად ერწმუნათ ერთადერთი და შეუდარებელი ღმერთის და სურდათ, რომ ხალხი გაერთიანებულიყო ამ რწმენის გარშემო. რწმენის გარეშე არც თაყვანისცემას და არც კეთილ საქმეს არ აქვს რაიმე ფასი ალლაჰის წინაშე. ყურანში ნაბრძანებია: **„ხოლო რომელთაც უარყვეს, მათი ნამოქმედარი, მსგავსია უდაბნოს მირაჟისა, რომელიც მოწყურებულს შორიდან წყალი ჰგონია. და როცა მიუახლოვდება, ვერაფერს იპოვის, მხოლოდ თავის წინაშე ის ჰპოვებს ალლაჰს, რომელიც სრულად მიაგებს მისი ანგარიშით, რამეთუ ალლაჰი სწრაფანგარიშმიმგებია!“ (ნური 24/39)**

მათ, ვისაც არ სწამთ შედეგი, რომელიც მათი აზრით, შეფასდება ალლაჰის

თვალში, სხვა არაფერია, გარდა შორიდან წარმოსახული შუქისა.

მეორე თვისება, რაზეც აიათში განსაკუთრებული ყურადღებაა გამახვილებული - პატიოსნება ანუ რწმენაში მტკიცედ ყოფნაა. ხუთი თვისებიდან ერთ-ერთი, რაც შუამავლებს ახასიათებთ, არის პატიოსნება, რომელიც ძალიან დიდი ღირსებაა. ეს ის თვისებაა, რომელიც ადამიანს აძლევს საშუალებას იყოს სანდო საზოგადოებაში, ამიტომ იყო, რომ ვინც ისლამით ინტერესდებოდა, პირველ რიგში, შუამავლის პატიოსნების, ერთგულების, სანდოობის შესახებ იძიებდა ინფორმაციას.

მათ, ვინც შეიტყო, რომ ალლაჰის შუამავალი პატიოსანი იყო, რომ არასდროს არავინ მოუტყუებია და არასდროს ტყუილი არ უთქვამს, ასეთი შეფასება გააკეთეს: „რატომ არ უნდა იყოს ის ადამიანი გულწრფელი ალლაჰის წინაშე, რომელიც ადამიანების მიმართ, პატიოსანი და სანდოა?!“

ალლაჰის რწმენის შემდეგ უმნიშვნელოვანესია პატიოსნება, გულწრფელობა, რაც შეიძლება დავყოთ სამ ნაწილად: პატიოსნება სიტყვით, საქმით და ურთიერთობით. მოკლედ განვიხილოთ თითოეული მათგანი:

1. პატიოსნება სიტყვაში (სიტყვამართალი)

როგორც ყველა სხვა საკითხში, ამ საკითხშიც სამაგალითო ადამიანი ჩვენი შუამავალია (ს.ა.ს.). იგი იყო ჭეშმარიტების ყველაზე ნათელი მაგალითი, რადგან მას ყურანი გამოეცხადა. ის ჯერ ყურანის აიათებს კითხულობდა და შემდეგ მათ მიხედვით ცხოვრობდა. მის სიტყვებსა და ქმედებებს შორის სრულყოფილი ჰარმონია იყო. სხვანაირად არც შეიძლებოდა ყოფილიყო, რადგანაც ყურანში გამჩენი ალლაჰი შემდეგს ბრძანებს:

„ჰეი თქვენ, რომელთაც ირწმუნეთ! რატომ ამბობთ იმას, რასაც არ აკეთებთ?

დიდი ცოდვია ალლაჰის წინაშე იმის თქმა, რასაც არ აკეთებთ“. (საფფი 61/2-3)

ჩვენი შუამავალი რომ არ ყოფილიყო სიტყვამართალი, მისი მტრები ამით ისარგებლებდნენ, ყველას ამის შესახებ აუწყებდნენ და ისლამის გავრცელების საქმეში ხელს შეუშლიდნენ. თუმცა ფაქტია, რომ მას „მატყუარას“ ვერავინ უწოდებდა.

ერთ დღეს მექას წარჩინებულები შეიკრიბნენ; დაინყეს ფიქრი, რა ვქნათ, როგორ მოვიქცეთ, რომ მუჰამედი ამ საქმეს ჩამოვაშოროთ. ერთ-ერთი ყველაზე დიდგვაროვანი და გამოცდილი ნაზრ ბ. ჰარისი ფეხზე წამოდგა და იქ მყოფთ შემდეგი სიტყვებით მიმართა: „ო ყურეიმის მოდგმავ, თქვენ ჯერ კიდევ ვერ შეძელით უბედურების აღმოფხვრა, რომელიც თავს დაგატყდათ. მუჰამედი (ს.ა.ს.) თქვენს თვალწინ გაიზარდა. ის ყველაზე მართალი, საუკეთესო ბუნების, ყველაზე სანდოა. თქვენ კი მას ჯადოქარს, პოეტს, გიჟს უწოდებთ, რადგანაც მან თქვენ რაღაც ახალი შემოგთავაზა, თუმცა თქვენც კარგად იცით, რომ მუჰამედი (ს.ა.ს.) არ არის არც პოეტი, არც ჯადოქარი და არც შემლილი“.

დაუძინებელი მტერი აბუ ჯაჰილი ალლაჰის შუამავალს ასე ეუბნებოდა ხოლმე: „მუჰამედ (ს.ა.ს.), მე არ ვამბობ, რომ გვატყუებ, თუმცა მართებულად ვერ მივიჩნევ შენ მიერ მოტანილს (ისლამს)“. ამის შემდეგ გარდმოვევლინა შემდეგი აიათი:

„ჩვენ კარგად ვუნყით, რომ რასაც ეგენი ამბობენ, ნამდვილად განიცდი (გული გტკივა), მაგრამ სინამდვილეში შენ კი არ გრაცხენ ცრუდ ეგენი, არამედ ცოდვინი ალლაჰის აიათებს განზრახ უარყოფენ“. (ენლამი 6/33)

ერთხელ ალლაჰის შუამავალი (ს.ა.ს.) შემალღებულ გორაკზე ავიდა და მექელებს ასე მიმართა: „ყურეიშელებო, დამიჯერებთ რომ ვითხრათ, ამ მთის უკან მტრის მხედრები მოემართებიან?“ იქ

დამსწრეებმა მიუგეს: „ღიახ, ჩვენ ყველას გვჯერა შენი, რადგან ერთხელაც არ მოგიტყუებია“.

როცა ბიზანტიის იმპერატორმა ჰერაკლემ დამასკოში ვაჭრობისთვის ჩასული აბუ სუფიანი მიიღო, ჰკითხა: „ოდესმე გსმენიათ, რომ ამ ადამიანმა, რომელიც ამტკიცებს, რომ ალლაჰის შუამავალია, მანამდე იცრუა?“ აბუ სუფიანმა, რომელსაც ჯერ კიდევ არ ჰქონდა მიღებული ისლამი, ასე უპასუხა: „ჩვენ არასდროს გვსმენია მისგან ტყუილი“.

ეს ყველაფერი მისი მტრების აღიარებაა. მატყუარა რომ ყოფილიყო, განა დაფარავდნენ? ასეთი სიტყვამართალი იყო შუამავალი (ს.ა.ს.), ვისგანაც ჩვენ მაგალითს ვიღებთ. ის მტრებთანაც ყოველთვის მართალი იყო და არასდროს არავის ატყუებდა. სინამდვილეში, შუამავალი (ს.ა.ს.) სიტყვითა და საქმით სანდო პიროვნება რომ არ ყოფილიყო, განა ადამიანები, მოკლე დროში, მიატოვებდნენ საკუთარ ცრურწმენებს, წესჩვეულებებს, ტრადიციებს, მის მისიას დაიჯერებდნენ და მის ირგვლივ შეიკრიბებოდნენ? სამართლიანობა არის ხალხის საყრდენი და მამოძრავებელი ძალა. სიმართლის გარეშე არ შეიძლება იყოს ჰარმონია, მშვიდი ცხოვრება არც ოჯახებში და არც ქვეყანაში. ერი, რომელიც კარგავს ამ თვისებას, იშლება და ირღვევა, კარგავს წესრიგს. რამდენად დამაფიქრებელია ჩვენი შუამავლის (ს.ა.ს.) ნათქვამი: „თუნდ საშიშროება დაინახო ქვეშაირიტებაში, სიმართლეს არ გადაუხვიო, რადგან ხსნა მხოლოდ მასშია!“ (ეთთელრიბი ვეთ-თერჰიბი, ტ.3, გვ.590)

სხვა ჰადისში ნაბრძანებია: „გირჩევთ იყოთ მართალი. რადგან სიმართლეს სიკეთისკენ მიყვავართ, სიკეთეს კი - სამოთხეში. სანამ ადამიანი სიმართლეს ამბობს და სიმართლეს ეძებს, სიმართლე ინერება ალლაჰის წინაშე. მოერიდეთ ტყუილს, რადგან ტყუილს მიყვავართ ბოროტებამდე და ბოროტებას - ჯოჯოხეთში. სანამ ადამიანი იტყუება და ტყუ-

ილს მისდევს, „მატყუარად“ ინერება ალლაჰის წინაშე“. (ბუხარი, ედები, 69)

სიმართლის საპირისპირო ცნებაა ტყუილი. ტყუილი ცუდი ხასიათისა და თვალთმაქცობის ნიშანია. მორწმუნე არ იტყუება და არ აკეთებს საქმეს სიცრუით. იმიტომ, რომ მისი შუამავალი (ს.ა.ს.), რომელსაც იგი ღრმა პატივისცემით მიჰყვება, ტყუილს არასდროს ამბობდა და არ მოსწონდა ის, ვინც ცრუობდა.

ერთ დღეს ალლაჰის შუამავალს (ს.ა.ს.) ჰკითხეს: შეიძლება მორწმუნე იყოს მშიშარა? მან (ს.ა.ს.) უპასუხა: *შეიძლება! მორწმუნე ძუნწი იქნება? ამ კითხვაზეც იგივე სიტყვით უპასუხა: შეიძლება! მორწმუნე შეიძლება იყოს მატყუარა? ჰკითხეს ისევ. შუამავალმა უპასუხა: არა, არ შეიძლება! (ამით განმარტა, რომ რწმენა და ტყუილი თავს ერთად ვერ მოიყრის).*

ტყუილი ადამიანში ერთ-ერთი ყველაზე ცუდი თვისება და ფარისევლობის ნიშანია. ალლაჰის შუამავალი (ს.ა.ს.) ბრძანებს: „არსებობს ოთხი რამ, რომლებიც თუ ადამიანს ახასიათებს, გარდაუვალი ფარისეველი გახდება. ვისაც ახასიათებს რომელიმე მათგანი, სანამ არ დატოვებს, ნიშნავს, რომ მას თვალთმაქცობის თვისება გააჩნია. (ესენია): როცა ლაპარაკობს - იტყუება, მიცემულ სიტყვას არ ასრულებს, თუ დაპირებას იძლევა, პირობას არღვევს და მონწეობის დროს სიმართლეს სცილდება“. (ბუხარი, იმანი, 24; მუსლიმი, იმანი, 25)

მუსლიმის გადმოცემაში შემდეგი საყურადღებო დამატებაა: „ასეთი ადამიანი გინდ ლოცულობდეს, გინდ მარხულობდეს და გინდ საკუთარ თავს მუსლიმად თვლიდეს“. (მუსლიმი, იმანი, 25)

ალლაჰის შუამავალმა (ს.ა.ს.) გვაცნობა ისიც, რომ ბავშვების დასამშვიდებლად და ყურადღების გადატანის მიზნით, მათი მოტყუება ასევე ცოდვა და მიუღებელია.

თანამიმდევარი აბდულლაჰ ბ. ამრი (რ.ა.) მოგვითხრობს: „ერთ დღეს, როცა შუამავალი (ს.ა.ს.) ჩვენს სახლში იმყოფებოდა, დედაჩემმა დამიძახა დასამშვიდებლად: „მოდი, შვილო, რამეს მოგცემ!“ ჩვენმა შუამავალმა (ს.ა.ს.) დედაჩემს ჰკითხა: „რისი მიცემა გინდოდა ბავშვისთვის?“ „ფინიკი ხურმის მიცემა მინდოდა“ - უპასუხა დედამ. ამ პასუხის შემდეგ ჩვენმა შუამავალმა (ს.ა.ს.) დედა ასე გააფრთხილა: „ბავშვისთვის რომ არაფერი მიგეცა, ტყუილის ცოდვა დაგენერებოდაო“. (ეზუ დავუდი, ედები, 88)

ყველანაირი ტყუილი ცოდვაა, თუმცა ცრუ ჩვენების მიცემა ყველაზე ცუდი და მავნებლური ტყუილია. დიდი ცოდვაა სასამართლოში ცრუ ჩვენების მიცემა, რაიმე სარგებლის მიღების ან ვინმეს გულის მოგების მიზნით.

ცრუ მონმე მიზნად ისახავს რა სხვისი გულის მოგებას, საფრთხეში აგდებს საკუთარ მომავალს იმქვეყნად. შემდეგ თავისი ცრუ მონმეობით, სხვისი უფლებების დაკარგვის და უდანაშაულო ადამიანების დაუმსახურებელ სასჯელზე დაქვემდებარების მიზეზი ხდება. ნახეთ, რა არის ნაბრძანები ყურანში: „...რომელნიც დაუმსახურებლად გულს სტკენენ მორწმუნე კაცებსა და ქალებს, უეჭველად, იტივრთეს ცილისწამება და აშკარა ცოდვა!“ (ახზაბი 33/58)

„ჰეი თქვენ, რომელთაც ირწმუნეთ! იყავით ალლაჰის წინაშე მონმენი, სამართლის აღმდგენი. და ეს რომც იყოს (მონმეობა) თქვენს წინააღმდეგ (თქვით სიმართლე და არაფერი დაფაროთ), ან თქვენი მშობლებისა და ნათესავების, მდიდარი იქნება ის თუ ღარიბი, რადგანაც ალლაჰი უფრო ახლოსაა მათთან, თქვენთან შედარებით და უფრო უკეთ უწყის, რას ჩადიან ისინი), მაშ, ნუ გაყვებით გულისნადებს (რათა მოიპოვო მდიდრის სიმპათია და შეინყალო ღარიბი), რომ არ გადაუქციოთ ჭეშმარიტებას, და თუ გაამრუდებთ (არასწორად დაამონმებთ) ან გაექცევით (უკუ იქცევით და ხელს არ შეუწ-

ყობთ, რომ აღსდგეს სამართალი), უეჭველად, ალლაჰი უწყის, რასაც აკეთებთ!“ (ნისა 4/135)

ალლაჰის შუამავალმა (ს.ა.ს.) ერთხელ ბრძანა: გამცნოთ დიდ ცოდვებს შორის უდიდესი ცოდვები? მათ, ვინც უსმენდნენ, თქვეს: „დიახ, ალლაჰის შუამავალო“, - „ალლაჰზე თანამოზიარის დადგენა, მშობლების მიმართ ურჩობა. შემდეგ (მწოლიარე მდგომარეობიდან) წამოჯდა და ბრძანა: ყურადღებით მოისმინეთ, ასევე ცრუმონმეობა, რომელიც უდიდესი ცოდვათაგანია. თან ამ სიტყვებს ისევ და ისევ იმეორებდა ვიდრე იქ მყოფებმა თქვეს: „ნეტა გაჩუმდებოდესო“. (ბუხარი, შეჰადეთი, 10)

ცრუ მონმე სამი სახის ცოდვას ჩადის: პირველი - ტყუილს ლაპარაკობს; მეორე - ეხმარება და ხელს უწყობს დამნაშავეს; მესამე - უდანაშაულოს, მართალს ცუდ და რთულ მდგომარეობაში აყენებს.

როგორც ცოდვაა ცრუ ჩვენების მიცემა, ასევე ცოდვაა არ თქვა ის, რაც იცი და ხედავ, რისი მომსწრეც გახდი. რადგან ამ შემთხვევაში დანაშაულის ცოდნა და დამნაშავეთა დასჯა დაიფარება. ყურანში ნაბრძანებია: „...არ დამალოთ მონმეობა, და ვინც დამალავს, უეჭველად, ცოდვილი გული აქვს. და ალლაჰი უწყის, რასაც აკეთებთ!“ (ბაყარა 2283)

დამონმების დამალვა და იმის ართქმა რაც იცი, არ ჰგავს გარეგანი ორგანოების მიერ ჩადენილ ცოდვას. ეს არის გულის მიერ ჩადენილი ცოდვა, რომელიც თავად რწმენის ადგილსამყოფელია, ამიტომ ეს ერთ-ერთი უდიდესი ცოდვაა.

2. პატიოსნება ქმედებებში

მუსლიმის სიტყვა და საქმე ერთი უნდა იყოს, თავისუფალი ცუდი გრძნობებისა და ფიქრებისგან. უფრო ნათლად რომ ვთქვათ, მუსლიმი უნდა ლაპარაკობდეს ისე, როგორც ფიქრობს და მოიქცეს ისე, როგორც ლაპარაკობს. არ უნდა იყოს გამიჯვნა სიტყვასა და საქმეს შორის. ამ

შემთხვევაში ის სრულყოფილი მორწმუნე ხდება. თუ ასე მოიქცევა, გარშემომყოფების ნდობას მოიპოვებს. რა კარგადაა ახსნილი ეს ჰადისში. ჩვენი შუამავალი (ს.ა.ს.) შემდეგ ბრძანებს: „ადამიანის რწმენა არ არის ქვეშარიტი, თუ მისი გული არ არის ქვეშარიტი. მისი გული არ არის ქვეშარიტი, თუ მისი ენა არ ამბობს სიმართლეს. ადამიანი ვერ შევა სამოთხეში, თუ მისი მეზობელი არ არის დარწმუნებული მის სანდოობაში“. (ეთ-თელრიბი ვეთ-თერჰიბი, ტ.3, გვ.53)

ალლაჰის შუამავალი (ს.ა.ს.) გვიჩვენებს, რომ ჩვენი ენა და გული სრულ ჰარმონიაში იყოს და ორივე სწორი მიმართულებით მუშაობდეს. ჩვენ დროდადრო გვესმის ზოგიერთი ადამიანის ასეთი სიტყვები: „ნუ უყურებ ჩემს სიტყვებს და მოქმედებებს, ჩემი გული სუფთაა, ჩემში ბოროტება არ არის!“ ამ სიტყვებს არავითარი ღირებულება არ აქვს. ჩვენ მიერ ზემოთ ახსნილი ჰადისის მიხედვით. არსებითად, რაც ჭურჭელშია, მისგან ის იღვრება. შეუძლებელია თაფლიანი ჭურჭლიდან ძმარი გამოიღვაროს ან პირიქით. მსგავსად ამისა, კარგი განცდებისა და აზრების მქონე ადამიანის ენასა და ორგანოებზე კარგი სიტყვები და ქცევები აისახება.

3. გულწრფელობა ურთიერთობებში

როცა მუსლიმის სიტყვა და ქცევები სწორი იქნება, მისი საქმეც სწორი იქნება. მუსლიმის საქმეში არ არის ტყუილი ან უსამართლობა. ისევე, როგორც ის აკეთებს საკუთარ საქმეს განონასწორებულად და ყოველგვარი ხრიკების გარეშე, ის სხვის საქმესაც ისე გააკეთებს, როგორც საკუთარს. ჩვენმა შუამავალმა (ს.ა.ს.) თქვა, რომ ადამიანს არ შეუძლია ჰქონდეს სრულყოფილი რწმენა, თუ ის არ მოექცევა საკუთარ სულიერ ძმას ისე, როგორც თავად სურს მოექცნენ სხვები. როგორ შეუძლია ადამიანს, რომელსაც სჯერა ქვეშარიტების და დარწმუნებულისა, რომ ერთ დღეს პასუხს აგებს ყველა თავის საქციელზე, სხვების მიმართ უსამართლობას ჩაიდენდა?

აბუ ჰურაირას (რ.ა.) გადმოცემის თანახმად, ერთ დღეს ალლაჰის შუამავალი (ს.ა.ს.) ერთ-ერთი ვაჭრის მოსავლის გროვასთან გაჩერდა; ხელი მოსავალში ჩაყო, სადაც თითების სისველე იგრძნო (ანუ ნახა, რომ ხორბალი ზემოდან მშრალი იყო, ქვემოთ კი - სველი). შემდეგ ხორბლის პატრონს მიუბრუნდა და ჰკითხა: რა არის ეს? მოსავლის პატრონმა უპასუხა: ნვიმამ დაასველაო, რაზეც შუამავალმა (ს.ა.ს.) იგი ასე გააფრთხილა: მოსავლის სველი ნაწილი თვალსაჩინოდ უნდა გქონოდა, რომ ხალხს დაენახა. ვინც მოგვატყუებს, ჩვენგან არ არის“. (მუსლიმი იმანი, 43)

როცა ზემოდან მშრალი, ქვემოთ კი სველი ხორბალია, კლიენტი იფიქრებს, რომ მოსავალი მთლიანად მშრალია და მოტყუვდება, რადგან სველი მოსავალი უფრო მძიმეა, ვიდრე მშრალი. როგორც ჩანს, ზოგიერთი ვაჭარი მსგავს ხრიკებს მიმართავს. მაგალითად, ხილის, როგორცაა ყურძენი, ლეღვი, ვაშლი, ფორთოხალი და მსხალი კალათაში ჩაყრისას, საუკეთესოს კალათას ზედაპირზე ათავსებენ, დამპალ და პატარებს კი - ქვემოთ, რომ არ ჩანდეს და გასაყიდად სთავაზობენ. ესე იგი მომხმარებელს ამ გზით ატყუებენ. სინამდვილეში, მუსლიმი ამას არ უნდა აკეთებდეს, რადგან ალლაჰი ხედავს მას და იცის ყველაფერი, რაც კეთდება. ღვთისგან დამალული არაფერი შეიძლება. იმქვეყნად ყველა ჩვენი ნამოქმედარის გამო განვიკითხებით. იმქვეყნად არ იქნება შიში და მწუხარება იმ მორწმუნეებისთვის, რომლებიც პატიოსანი, მართალი არიან თავიანთ სიტყვაში, საქმესა და ურთიერთობებში. ისინი დაჯილდოვდებიან სამოთხით. ბედნიერია ის, ვინც ასეთ სასიხარულო ცნობას იმსახურებს. დაე, ალლაჰმა ჩაგვწეროს ყველა თავის მსახურთა შორის, ვისაც სწამს და ცხოვრობს სწორი მიმართულებით! აამინ!

სურა მულქი - 67

სურა მულქი ყურ'ანში 30 აიათისაგან შესდგება, რომელიც რიგის მიხედვით 67-ე, ხოლო გარდმოვლენის მიხედვით 77-ეა და სრულად მექაშია გარდმოვლენილი. სახელი პირველივე აიათში მოხსენებული „მულქ“ სიტყვისაგანაა აღებული.

მისი ძირითადი თემაა: ალლაჰის ერთადერთობის, მისი ძლიერების, სიკვდილის შემდგომ გაცოცხლების სრულად ახსნაა იმ ადამიანებზე, რომლებიც სისუსტეს იჩენენ ამ თემებთან დაკავშირებით.

შუამავლის ერთერთი ჰადისის მიხედვით, „მისი ხშირად მკითხველნი (გააზრებულად), საფლავის სატანჯველისგან გადარჩებიან“, ამიტომაც კითხულობენ ადამიანები ამას ტირილის სახლებში. აქ ყურადღება უნდა მივაქციოთ ჰადისის მნიშვნელობას, რომელსაც დღეისათვის არ ექცევა ყურადღება. შუამავალი ბრძანებს: „მისი ხშირად მკითხველნი (გააზრებულად),“ ანუ ვინც კითხულობს და არა ვისაც უკითხავენ.

1-5 . მონყალე და მწყალობელი ალლაჰის სახელით

1. რაოდენ დიადია იგი, რომლის ხელთაცაა მეუფება და რომელსაც ძალუძს ყველაფერი!

2. რომელმაც გააჩინა სიკვდილი და სიცოცხლე, რათა გამოეცადეთ თქვენში რომელი უფრო უკეთესია საქმით. უეჭველად, იგი ძლევამოსილია, შემნდობია!

3. რომელმაც გააჩინა შვიდი ზეცა სართულებად. ვერ იხილავ მონყალის გაჩენილში ვერავითარ შეუსაბამობას. მაშ, ალაპყარი მზერა, განა ხედავ ლიბს?

4. შემდეგ კვლავ ალაპყარი მზერა და მზერა დაბრუნდება შენთან გაოცებული და დამცირებული.

5. და ვფიცავ, შევამკეთ უახლოესი ზეცა მანათობლებით და დავადგინეთ იგი ჩასაქოლად ეშმაკათთვის და გავამზადეთ მათთვის სასჯელი აალებული ცეცხლის.

1. პირველივე აიათი გვაჩვენებს ნიმუშებს უდიდესი ალლაჰის - ერთადერთობის, მისი ძლევამოსილების, მისი სიბრძნის შესახებ. თუ სამყაროს გადავხედავთ და შევძლებთ მოვლენების ნაკითხვას, დავრწმუნდებით უდიდესი ალლაჰის ძლიერებასა და მის ერთადერთობაში. როცა ადამიანი ყოველდღიურად ამ აიათს გააზრებულად წაიკითხავს, მასში აუცილებლად ჩამოყალიბდება გამჩენის მიმართ პატივისცემა და სიყვარული. ამ აიათის ხშირად წაკითხვა სასარგებლოა იმიტომ, რომ დღევანდელ ყოველდღიურ ცხოვრებაში, გვაჩვენებენ ურწმუნოთა ძლიერებას, ალლაჰი კი გვეუბნება, თუ ვინ არის ნამდვილი მბრძანებელი და უძლეველი, ეს კი ჩვენს გულს მაღალმოსავით მოედება.

2. ალლაჰი ჩვენში მეტი სიკეთის გააკეთებს კი არა, უკეთესი საქმის კეთებას ბრძანებს. ტყუილად რომ არ არის გაჩენილი

ადამიანი და იგი გამოიცდება მასზე მიცემული სიცოცხლით, რაც ნათლად სჩანს ამ აიათიდან, მისი ხარისხი გამჩენთან ისევე მის ქმედებებზე იქნება დამოკიდებული, ქმედებები კი - ყურანის ბრძანებების შესაბამისი უნდა იყოს, რომ უამრავი შეცდომების გამო მივიღოთ შენდობა ალლაჰისაგან და სიკვდილიც, რომ გველოდება არც ის უნდა დავივიწყოთ. გამოცდაც ამქვეყნად, ამქვეყნიური ქმედებების მიხედვით იქნება, საიქიოში კი მხოლოდ შედეგების მიხედვით მივიღებთ შეფასებას. ამიტომ სიცოცხლეს დიდი ყურადღება უნდა მივაქციოთ და სიკვდილიც არ დავივიწყოთ.

3-4. სამყაროს რომ გადავხედოთ, გაჩენილი ყველაფერი ერთმანეთთან შესაბამისობაშია, მთები, ზღვები, მცენარეები, ცხოველები, მდინარეები, პლანეტები და ა.შ. რამდენჯერაც არ უნდა გავიხედოთ ჩვენს ირგვლივ ნაკლის მოსანახად, იმდენჯერ უკანვე დაგვიბრუნდება ჩვენი მზერა, დამცირებული და დარცხვენილი. მეცნიერები, რომლებიც ასტრონომიით არიან დაკავებული, რამდენსაც მეტს იკვლევენ, იმდენად მეტად გაოცებული რჩებიან ალლაჰის საოცრებებით.

5. ცის კამარაზე ვარსკვლავთა ვალდებულება შემოკობაა, რაც მილიონობით ადამიანის რწმენის საფუძველი გამხდარა. ისინი მუდამ ანათებენ, მათი ენერჯია არასოდეს სუსტდება, ადამიანთა მიერ შექმნილ მანათობლებთან შედარებაც კი არ შეიძლება. სწავლულები ამბობენ, რომ ყველაზე შორს მყოფი ვარსკვლავები პირველ ცაზეა განლაგებული. მე-2 ცის შესახებ ადამიანთა ფიქრიც წყდება. თქვენ წარმოიდგინეთ რამდენად უკიდევანოა სამყარო, რომ მასთან მიახლოებისათვის, დღევანდელი ტექნოლოგიებით მილიონობით წელი სჭირდება

ადამიანს. ვარსკვლავები ეშმაკთა ჩასაქოლად გავაჩინეთ ბრძანებს ალლაჰი. შუამავალი სწავლულებს ვარსკვლავებს ადარებს, რადგანაც ისინი ადამიანებს, ეშმაკთა საფრთხეებისაგან დაიცავენ და გადაარჩინენ.

6-7. ხოლო იმათთვის, რომელთაც უარყვეს თავიანთი ღმერთი, სასჯელი ჯოჯოხეთის. და რა საზარელი ფინიშია!

როცა ჩაგდებულ იქნებიან მასში, შემოესმებათ მისი დუღილის საშინელი ხმა.

უდიდესმა ალლაჰმა ჩვენ იმიტომ კი არ გაგვაჩინა, რომ დაგვსაჯოს. ადამიანები, რომ არ დაისაჯონ, ამისათვის ათასობით შუამავალი მოეწვინა სამყაროს, 4 დიდი ნიგნი და 100 ფურცელი ან ბროშურა. ჩვენი ვალდებულება ამ ყველაფრის რწმენა და გულით დაჯერებაა, წინააღმდეგ შემთხვევაში, სასჯელი ჯოჯოხეთია. ჯოჯოხეთს საშინელი და შემანუხებელი ხმა ჰქონია, ამას ვერცერთი სული, ვერცერთი სხეული ვერ გაუძლებს. ურწმუნოებს ძალით წაათრევენ იქ. ეს, რომ არ დაგვემართოს ყურადღებით უნდა მოვუსმინოთ სწავლულებს, რომლებიც ალლაჰის ბრძანებებს გადმოგვცემენ.

8. სადაცაა გასკდეს მძვინვარებისგან. ყოველჯერზე, როცა ყრიან მასში ჯგუფებს, ეკითხებიან მათ მისი მცველები: განა არ მოსულა თქვენთან შემგონებელი?

ჯოჯოხეთი გამძვირვანებულ ადამიანს ჰგავს, რომელსაც შებრალების შეცოდების არაფერი დარჩენია, მწამებელია და არა მკვლელი. როცა ანგელოზები ეკითხებიან: ნუთუ არ გაგიგიათ ჯოჯოხეთის შესახებ? ისინი პასუხობენ: არ გვაქვს არანაირი სათქმელი, დიახ, ჩვენ ვიცოდით მის შესახებ.

9-11. პასუხობენ: დიახ, მოგვევლინა შემგონებელი, მაგრამ ცრულ შევრაცხეთ და ვუთხარით: „არ გარდმოუფლენია ალლაჰს არაფერი, თქვენ მხოლოდ დიდ გზა-

აბნევაში ხართ“. და კიდევ ამბობენ: „რომ ვყოფილიყავით შემსმენნი და მოგვეხმო გონებისთვის, არ ვიქნებოდით ცეცხლის ბინადარნი“. ამგვარად, აღიარეს თავიანთი ცოდვა. დაე, მოიშთონ ცეცხლის ბინადარნი!

საიქიოში სინანული ადამიანებს არ აძლევს სარგებელს, ამიტომ მოვასწროთ აქვე მონანიება, რომ არ დაგვჭირდეს შემდგომში ნეტავი, ნეტავი-ის ძახილი.

ძვირფასი ადამიდან დაწყებული ბოლო შუამავლამდე, ყველა დროის ადამიანები ვალდებულნი იყვნენ მიჰყოლოდნენ წარმოგზავნილებს. აიათში ცოდვის აღიარება ნიშნავს შუამავლებზე არ მიყოლას. მუჰამედ შუამავალმა ჩვენ ყურ'ანი სრულიად გვიქადაგა, მასზე არ მიყოლა - უდიდეს ალლაჰზე და თვით შუამავალზე არ მიყოლას ნიშნავს, რისთვისაც ჯოჯოხეთს იმსახურებს ადამიანი, აი, რას უნდა მოვერიდოთ ყველაზე მეტად.

12. უეჭველად, რომელნიც შიშობენ თავიანთი ღმერთისგან უხილავად, სწორედ, მათთვისაა მიტევება და საზღაური დიდი .

უხილავად ღვთისმომიშობა ნიშნავს - ალლაჰის აიათების გაგონებაზე თრთოლვას. ალლაჰის მხრიდან აკრძალული ყველაფრისაგან, თავის შეკავებას. მართალია, ჩვენ ვერ ვხედავთ გამჩენს, მაგრამ ის ჩვენ ყველგან, ყველა მდგომარეობაში გვხედავს. უნდა ვაკონტროლოთ ჩვენი ქმედებები. საიქიოში, რომ არ დავისაჯოთ, ალლაჰის დაწესებულ საზღვრებს არ გავსცდეთ, სწორედ მაშინ გვექნება წყალობა და პატიების მიღების საშუალება გამჩენისაგან. ძვირფასი შუამავალი ბრძანებს: „ალლაჰი ხედავს ყველას თვალებს, მაგრამ ვერავისი თვალი ალლაჰს ვერ დაინახავს“, ეს არ დავივიწყოთ.

13. ჩუმად იტყვიტ სიტყვას თუ დაფარულად, უეჭველად, მცოდნეა იგი გულთა ნადებისა!

მან ყველაფერი იცის! ჩანაფიქრი იცის, ასევე ლტოლვა საითკენ გვაქვს - იცის. ჩვენ ალლაჰის წინაშე, რომლისაც გვნამს და გვჯერა, მის მიმართ ყოველთვის მადლიერების გრძნობით უნდა ვიყოთ განწყობილი. გამჩენს გულთბილი, მომღიმარი ადამიანები უყვარს, ამიტომ ჩვენ უნდა ვიყოთ ყველას მიმართ კეთილგანწყობილი, რადგანაც ალლაჰი ყველაფერს ხედავს.

14. განა არ უწყის გამჩენი (თავის გაჩენილს)? მაშინ, როცა ყოვლისჩამწვდომი, ყოვლისშემცნობია იგი.

ადამიანებს, გულში გაუვლიტ შეიკითხვა: ამდენი გაჩენილის შესახებ ალლაჰმა როგორ უნდა იცოდეს ყველაფერი? ამ შეკითხვის პასუხი - ეს აიათია. ადამიანი, დღეს მაღალ ტექნოლოგიურად განვითარებულ ქვეყნებს აღმერთებს და ნატრობს მათ ძღვევამოსილებას, მაგრამ ავინყდება, რომ ასეთი ვერცერთი ქვეყანა, რომლებმაც კოსმოსი დაიპყრეს, ვერფერს აჩენენ და ვერც გააჩენენ, გამჩენი ერთადერთი ალლაჰია. მილიარდობით ადამიანზე და სხვა სულიერ არსებებზე სულის მიმცემი, მათი გულისცემის მმართველი უდიდესი ალლაჰია. სუნიანი ტალახისაგან სურნელოვანი ყვავილის გამჩენი ალლაჰია. ყოველგვარ სულიერ, თუ უსულო არსებებზე ფერის მიმცემი, სულიერებზე - სმენის, მხედველობის, გრძნობის მიმცემი - უდიდესი ალლაჰია, ამიტომაც გვჯერა, რომ მათ შესახებ ყველაფრის მცოდნეა იგი.

გაგრძელება იქნება შემდეგ ნომერში...

გონების არსი

ფილოსოფოსები თავიანთი გონებით დაეუფლნენ ჭეშმარიტების გარკვეულ ნაწილს და მათზე დაყრდნობით განავითარეს მთელი სისტემები. თუმცა, მათ საზოგადოებას უფრო მეტი ზიანი მიაყენეს, ვიდრე სარგებელი. გარდა ამისა, მათი მეორე შეცდომაა ის ფაქტი, რომ მათ გაბედეს ადამიანის არსის ახსნა, მხოლოდ მის სურვილებსა და საჭიროებებზე დაყრდნობით. პიროვნების მახასიათებლებისგან მხოლოდ ერთი რეალობის გამოვლენის შემდეგ, ისინი ადიდებდნენ და განავრცობდნენ მას სხვებზე, დაჰყავდათ ყველა სასიცოცხლო მოთხოვნილება მხოლოდ ერთადერთზე. ეს თეორია ცნობილია როგორც “მონიზმის” თეორია.

მაგალითისთვის, ზიგმუნდ ფროიდმა (გარდ. 1939 წ.) თავის ნაშრომში წამოაყენა თეორია ადამიანის ცხოვრების აზრის შესახებ, რომელიც იმდენად პრიმიტიულია, რომ ადამიანების ცხოვრებას უთანაბრებს გარეული ცხოველების არსებობას. მრავალრიცხოვანი და ურთულესი ჭეშმარიტებები მან დაიყვანა პრიმიტიულობამდე, რითიც უბიძგა ადამიანს უწესობისა და სამარცხვინო ქმედებისკენ. ვინაიდან, ამ მეცნიერმა, პირველ ადგილზე წამონია სექსუალური დაკმაყოფილების გრძნობა, ადამიანის ყველა ცხოვრებისეულ აქტივობას განიხილავდა სწორედ

ამ თვალსაზრისით და ყველა მოვლენას საფუძვლად დაუდო ეგრეთ წოდებული “ლიბიდო”. (ლიბიდო - ფროიდის მოძღვრების თანახმად, სასიცოცხლო ენერგია, რომელიც ვლინდება სექსუალური ლტოლვის (ინსტინქტის) სახით.)

რა თქმა უნდა, ეს მიდრეკილება ჩადებულია ჩვენში დაბადებიდანვე და ახდენს გარკვეულ გავლენას ჩვენს ქცევაზე. თუმცა, ფროიდის მცდარი შეხედულება იმაში მდგომარეობს, რომ მან ლიბიდო მიიჩნია ადამიანის ყველა ქმედების მთავარ მიზეზად და დაუკავშირა იგი ცხოვრების ყველა სფეროს. ეს იმის მსგავსია, როცა რომელიმე ციციქნა საგანი მისი დათვალიერებისას ობიექტივში იმდენად იზრდება ზომაში, რომ შეუძლებელს ხდის მის ირგვლივ არსებული სხვა საგნების დათვალიერებას.

სწორედ ეს მომენტი არის ერთ-ერთი განსხვავება ისლამურ რაციონალიზმსა და დასავლური ფილოსოფიის რაციონალიზმს შორის, რომელსაც გრანდიოზული და მრავალმხრივი ჭეშმარიტებები დაჰყავს მხოლოდ რაღაც ძალიან პრიმიტიულამდე, ცდილობს რაღაც ნაწილობრივი გამოიყვანოს მთლიანად, რაც მათ მთელ იდეას მცდარს და წინააღმდეგობრივს ხდის.

ისლამური რაციონალიზმი მცირეს განიხილავს, როგორც ერთი მთლიანის შემადგენელ ნაწილს, მოძრაობს მთლიანიდან ნაწილობრივისკენ, რომელსაც ის ამგვარად უთმობს დამსახურებულ ყურადღებას, განიხილავს მას კომპლექსში სხვა შემადგენელ ნაწილებთან ერთად, ეყრდნობა თავჭიდის, გაერთიანების, სრულყოფილების პრინციპებს და ყოველთვის რჩება ამ იდეების ერთგული.

მაგალითისთვის, ისლამი ასევე იღებს ადამიანის სექსუალურ ლტოლვას, როგორც რეალობას. ის არ გამოხატავს, არამედ გარდაქმნის ამ მიდრეკილებას, რომელიც ადამიანებს მიეცათ გამრავლებისთვის და კანონიერი ქორწინების შესრულებით აქცევს მას ნებადართულობის ფარგლებში. ის, რაც არ სცდება ამ ფარგლებს, მიჩნეულია კანონიერად და დასაშვებად, ხოლო ყველაფერი დანარჩენი (და ამაში არის უდიდესი სიბრძნე) აკრძალულია.

ზუსტად ასევე კარლ მარქსი, დარვინი და მრავალი მათი მსგავსი მატერიალისტი ფილოსოფოსი, რომლებიც მოკლებული იყვნენ ღვთაებრივი გამოცხადებებით ხელმძღვანელობას, განიხილავდნენ ადამიანს მხოლოდ როგორც ბიოლოგიურ არსებას და უარყოფდნენ მის სულიერ სამყაროს, რის გამოც გახდნენ მილიონობით ადამიანის სულიერი და სოციალური სიღარიბის მიზეზი. კომუნიზმის უტოპიურ იდეას, რომლის აშენებასაც ისინი მე-20 საუკუნეში ცდილობდნენ, არანაირი შედეგი არ ჰქონია, გარდა იმ ადამიანების ცხოვრების დაბნელებისა როგორც ამქვეყნიურ ისე იმქვეყნიურ

სამყაროში, რომლებიც ცხოვრობდნენ იმ ტერიტორიებზე, სადაც შენდებოდა კომუნიზმი.

კარლ მარქსი, ეკონომიკის წინა პლანზე წამოწევით, ცდილობდა ყოფიერების საკითხების და მასში მიმდინარე მოვლენების ამოხსნას. სხვების მსგავსად, მან საფუძვლად აიღო ერთი მთლიანის მცირე ნაწილი და იგნორირებას უკეთებდა მის დანარჩენ შემადგენელ კომპონენტებს. ამრიგად, გონება, მოკლებული გამოცხადებების ხელმძღვანელობას, არღვევს წონასწორობას და ჰარმონიას. რა ხდება ასეთ შემთხვევაში? ლიბერალები, რომლებიც ცხოვრებას განიხილავენ ეკონომიკური თვალსაზრისით, არ ანიჭებენ მნიშვნელობას ფულადი სახსრების გამომუშავების გზებს, კაპიტალისტები ადამიანებს მექანიზმის ამ ძრავებად აქცევენ, რომლებიც ატრიალებენ ეკონომიკის ბორბალს, კომუნისტები და სოციალისტები თავიანთ ცხოვრებას ფუჭად ფლანგავენ იმაზე კამათში, თუ ვინ არის ქონების მესაკუთრე.

მათ, ისევე როგორც სხვა მსგავს სისტემებს, არ გააჩნიათ სულიერი მხარე. მათში არ არის არც მოწყალება, არც თანაგრძნობა, არც სინდისი, არც გონივრულობა...

ისლამმა აღიარა მატერიალური აუცილებლობა, როგორც ჩვენი ცხოვრების მრავალი სხვა რეალობა და მას სათანადო ყურადღება მიაქცია. გარდაქმნა ეს რეალობა გამოცხადებების ფონზე, მან გამოაცხადა ის ყველაზე მისაღებ ფორმად ადამიანის სიმშვიდის, სულიერი წონასწორობისა და კე-

თილდღეობისთვის. ასევე, მიუთითა ფულადი სახსრების მოპოვების ნებადართულ და ამკრძალავ გზებზე.

ისლამი აწვდის ინფორმაციას მთელ კაცობრიობას, რომ ქონება ეკუთვნის არა ცალკეულ ინდივიდს, არა მთელ საზოგადოებას, არამედ მხოლოდ ყოვლისშემძლე ალლაჰს. მუსლიმი მოქმედებს მხოლოდ როგორც ხაზინადარი, რომელიც უფლის ნებართვით ეკონომიკურად განკარგავს მისთვის გარკვეული პერიოდით მინიჭებულ სახსრებს. ისლამი ასევე აცხადებს, რომ ამქვეყნიური რჩება მოკვდავ სამყაროში და ადამიანი, ამ ცხოვრებაში გარკვეული ქმედებების განხორციელებით, გადის გამოცდას და ემზადება მარადიული სიცოცხლისთვის. მან ადამიანს დააკისრა პასუხისმგებლობა მთელ საზოგადოებაზე.

“ის, ვინც მაძლარი იძინებს მაშინ, როცა მისი მეზობელი მშვიდია (ნამდვილ) მუ’მინად არ ითვლება.” (ჰაკიმი, II, 15)

“ის, ვინც არ იზიარებს სხვა მორწმუნის მწუხარებას, არ არის ჩვენგანი.” (ჰაკიმი, IV, 352; ჰაისემი, 87.)

ეს პრინციპები, მუსლიმებს აქცევს ერთმანეთის მიმართ პასუხისმგებლად, რომლის წყალობითაც მყარდება სოციალური სამართლიანობა და სოლიდარობა. მაგალითად, ისლამის ისტორიაში არის ასეთი პერიოდები (უმარ იბნ აბდულაზიზის მმართველობის დროს), როდესაც საზოგადოებაში შეუძლებელი იყო ერთი ღარიბი ადა-

მიანის პოვნა, რომელსაც მონყალება დასჭირდებოდა.

ისლამში თანაგრძნობის გამოვლენის კიდევ ერთი შემთხვევა: ისლამურ სახალიფოში ფუნქციონირებდა 26 ათასი საქველმოქმედო ფონდი (ვაკფი), რომელიც მოიცავდა საზოგადოების ყველა ფენას და არ ტოვებდა მასში არც ერთ სუსტ ადგილს. აღნიშნული ხელს უშლიდა ღარიბ ფენას მდიდარ თანამოქალაქეებთან მიმართებით გაჩენოდა ისეთი გრძნობები, როგორიცაა სიძულვილი, შური და ღვარძლი, ხელს უწყობდა სულიერ სიმშვიდეს და ჰარმონიას საზოგადოებაში.

ამრიგად, ისლამმა გარდაქმნა ეკონომიკა, ისევე როგორც ჩვენი ცხოვრების ყველა დანარჩენი მხარე, ისეთი სრულყოფილი გზით, რომელიც ხელს შეუწყობდა, როგორც ცალკეული ინდივიდის, ასევე მთელი საზოგადოების კეთილდღეობას, როგორც ამ ქვეყნად, ასევე მარადიულ სამყაროში.

აქედან გამომდინარე, ნებისმიერი მუსლიმისთვის გონივრულია ის რეალობა, რომელიც შეესაბამება ღვთაებრივ გამოცხადებებს და რომელიც თავის თავში შეიცავს აღქმის სიღრმესა და სიგანეს, როგორც მოკვდავი სამყაროს, ასევე საიქიოს გათვალისწინებით.

ამ თვალსაზრისით, ყველა მუსლიმს გამუდმებით ახსოვს შემოქმედი - დიადი, სრულყოფილი არსება, რომელიც ადამიანის წარმოსახვას აღემატება, რომელმაც ყველაფერი არაფრისგან შექმნა და სიცოცხლე მისცა მის

ქმნილებებს და იგი ახსოვთ, როგორც გონებით, ასევე გულით. მას აქვს იმედი, რომ შეხვედება გამჩენს მარადიულ ცხოვრებაში. არცერთ ფილოსოფიურ სწავლებას, რომელიც მხოლოდ ადამიანის გონების ნაყოფია, არ შეუძლია მისცეს ადამიანს ასეთი სულიერი სიმშვიდე და კმაყოფილება.

ამიტომ, შეხედულებებისა და იდეების უმრავლესობას, რომელსაც დასავლელი რაციონალისტები გონივრულად და ლოგიკურად თვლიან, ისლამი არ აღიარებს. ის ადამიანები, რომლებიც გონების გამოყენებით ვარდებიან ათეიზმში ან არ აღიქვამენ საკმარისად სერიოზულად რელიგიურ მცნებებს, ან ნებადართულად მიიჩნევენ რაიმე ამორალურ ქმედებას, გონივრულ ადამიანებად არ ითვლებიან. ვინაიდან, გონება გონებად რჩება მხოლოდ მაშინ, როცა ემორჩილება აბსოლუტურ ჭეშმარიტებას.

პოეტი ფიზული, გონების სისუსტეს, რომელიც მიჰყვება საკუთარ გზას და არ უსმენს ღვთაებრივ ჭეშმარიტებებს, რომლებიც ადამიანს ჭეშმარიტ გზაზე აყენებენ, ასე აღწერდა:

მე ვთხოვ გონებას დელაღეთს (მტკიცებულება),

მაგრამ მას შევყავარ დაღალეთში (შეცდომაში)...

“ანუ, მე მსურს მივიღო ჩემი გონებისგან გზამკვლევი ჭეშმარიტებისკენ. და ის, პირიქით, მიბიძგებს შეცდომისა და სიცრუისკენ.”

არა მხოლოდ გონება განსაზღვრავს ადამიანის მდგომარეობას და ქცევას, არამედ ცხოვრებაში ის უფრო ხშირად ხელმძღვანელობს გრძნობებით, ვიდრე გონებით. ამრიგად, ჭეშმარიტებისა და კეთილდღეობის მისაღწევად, აუცილებელია მოვახდინოთ სრულყოფა, აღვზარდოთ ღვთაებრივი გამოცხადებების თვალსაზრისით, არა მხოლოდ გონება, რომელიც არის ჩვენი ფიქრების ცენტრი, არამედ გულიც - ჩვენი გრძნობების წყარო.

ამისათვის საჭიროა სულიერი აღზრდა: სულის განწმენდა და ნაფსის (ვნებების) მოთვინიერება, რომელიც წარმართავს ჩვენს გრძნობებს, აზრებს და მოქმედებებს ღვთაებრივი ჭეშმარიტებებით განათებულ გზაზე.

წინააღმდეგ შემთხვევაში, ადამიანი ვერ დააღწევს თავს ცრუ დასკვნებსა და უგუნურ ქმედებებს, რომლებისკენაც შეიძლება მიიყვანოს მისმა მიწიერმა მიჯაჭვულობამ. ის თავის სიცოცხლეს ილუზიაში გაატარებს, სიღარიბეს ბედნიერებად მიიღებს. მიუხედავად იმისა, რომ ის მთლიანად ჩაეფლობა საკუთარ შეცდომებსა და არასწორ შეხედულებებში, ის კვლავაც გააგრძელებს ფიქრს, რომ ის მართალია. მაშინაც კი, თუ ის ჩაიდენს ყველაზე მძიმე დანაშაულს, სინდისი მას სულ მცირედენითაც კი არ შეაწუხებს. ის ჩაეშვება ბოროტებისა და უსამართლობის, ცის თაღის შემარყეველ სამყაროში, სულიერი სიბრმავისა და უგრძნობელობის გამო, ჩათვლის, რომ მისი მდგომარეობა სწორი და ბუნებრივია.

ზომიერება არამუსლიმებთან ურთიერთობაში

როგორ შეუძლია მუსლიმმა დაიცვას თავი უცხო ადგილებში? რას უნდა მიაქციოს ყურადღება არამუსლიმებთან ურთიერთობაში?

მთელი დედამიწა, ყოვლისშემძლე ალლაჰმა, ჩვენთვის გამოცდის ადგილად გააჩინა. როგორც მუსლიმი, სადაც არ უნდა ვიყოთ, არ აქვს მნიშვნელობა რომელ საზოგადოებაში ვიმყოფებით, ჩვენ უნდა გამოვავლინოთ ისლამის პიროვნება და ხასიათი. მუსლიმმა, ისევე როგორც ოქრომ, არ უნდა დაკარგოს ღირებულება, თუნდაც ტალახში ჩავარდეს. უცხო ადგილებშიც კი, მეტი ყურადღება უნდა მიაქციოს თავის მდგომარეობას და ქცევას, რადგან მან უნდა გაითვალისწინოს, რომ უმცირესი შეცდომაც კი, რომელსაც დაუშვებს, შეიძლება ზიანი მიაყენოს მუსლიმებს და ისლამს. ზედმინევენით უნდა შეიკავოს თავი ნეგატიური ქცევებისგან, რომელიც შელახავს ისლამის რეპუტაციას. მეორე მხრივ, უნდა იფიქროს იმაზე, რომ მისი კარგი საქციელი გაზრდის სიყვარულს და ინტერესს ისლამის და მუსლიმების მიმართ. ის უნდა ეცადოს თავისი ქცევით საზოგადოებას აჩვენოს ისლამის სახე. მან უნდა გამოიყენოს ეს, როგორც შესაძლებლობა მისი მომავალი ცხოვრების ნეტარებისთვის.

ფაქტობრივად, მოთხრობილია, რომ მოციქულმა (ლოცვა და სალამი მას) პატარა ალის უთხრა: „ო ალი! ალლაჰისთვის ადამიანის სწორ გზაზე დაყენება შენთვის უკეთესია, ვიდრე ყველაფერი, რომელზეც მზე ამოდის.“ (âkim, Müstedrek, III, 690).

ამ საკითხთან დაკავშირებით ყურანში შემდეგია ნათქვამი: „...და ვინც ადამიანს სიცოცხლეს შეუნარჩუნებს, თითქოსდა მთელი ხალხისთვის შეუნარჩუნებინოს სიცოცხლე...“ (მაიდა, 32)

ალლაჰის მოციქული (ლოცვა და სალამი მას) ზრდიდა თავის თანამოაზრეებს და აგზავნიდა მათ უცხო ქვეყნებში; ჩინეთში, სამარყანდში, იემენში და სხვა. მუსლიმისთვის აუცილებელია გამოავლინოს ისლამის პიროვნება და ხასიათი ნებისმიერ დროსა და ადგილას. სწავლების სამსახური, შემდგომი ცხოვრების ყველაზე ძვირფასი კაპიტალია, თუმცა მხოლოდ სიტყვიერი კომუნიკაცია არ არის საკმარისი, ცხოვრებით მიღებული სწავლება ყველაზე ეფექტურია.

ფაქტობრივად, ერთ დღეს ხალიფა ომარმა (ალლაჰი იყოს მისგან კმაყოფილი) მეგობრებს უთხრა: -ისლამის რჯულზე ხალხი საუბრის გარეშე დაპატიჟეთ! მას ჰკითხეს:

-ო ხალიფა ომარ! როგორ დავპატიჟოთ ლაპარაკის გარეშე?

ხალიფა ომარმა უპასუხა:
-თქვენი ქცევით და ზნეობით...

რადგან ადამიანები აღფრთოვანდებიან კარგი პიროვნებების ხასიათით, ისინი მიჰყვებიან მათ და მათ ქმედებას. შესაბამისად, ჭეშმარიტი მუსლიმის გამორჩეული თვისება ის არის, რომ ის ავლენს ისლამის რჯულისთვის მისაღებ ქცევებს თავისი ცხოვრების განმავლობაში. არ უნდა დაგვავინყდეს, რომ გამარჯვების ღი-

რებულემა მის მისაღწევად გადატანილი სირთულეების პროპორციულია. ისევე, როგორც რთულ ადგილებში მომუშავე ადამიანებისთვის მიცემული პრემია, რთულ პირობებში ცხოვრებისა და ალლაჰის ბრძანებების გადაცემის ჯილდო პროპორციულად შესაბამისი იქნება. გარდა ამისა, არ არის სწორი ვიფიქროთ, რომ ისლამის მსახურება, მხოლოდ მათზეა სავალდებულო, ვინც სასულიერო პირია ან ვინც თეოლოგიური განათლება მიიღო. ყოველი მუსლიმი უნდა იყოს თავისი რელიგიის მსახური. ისტორიულად, ბევრ ადგილს მიენიჭა ისლამური პატივი, ვაჭრების წყალობით, რომლებიც აჩვენებდნენ ისლამურ მორალურ ღირებულებებს. სწორი გზის მაჩვენებელი მხოლოდ ალლაჰია, მსახურის მოვალეობაა გამოიჩინოს თავისი მაქსიმალური ძალისხმევა ამ საქმისთვის.

ინდონეზიის ისლამის მიღების საიდუმლო კი ვაჭრობას ეფუძნება. მუსლიმი ვაჭარი, რომლის გული ისლამის მშვენიერებით იყო გაჯერებული და ტანსაცმლის ვაჭრობით იყო დაკავებული, ერთ დღეს გემზე ქსოვილები ჩატვირთა და ინდონეზიაში გაემგზავრა, სადაც დასახლდა და იქ გააგრძელა ვაჭრობა. ხარისხიანი ქსოვილები, რომლებსაც ის ზიდავდა, სწორედ ისაა, რასაც საზოგადოება ეძებდა. ვინაიდან ის იყო მორწმუნე მუსლიმი, თავისით ფიქრობდა; "მე ცოტა შემოსავალი მაქვს, მაგრამ იყოს, არაუშავს სუფთა და ალაღია." ამ მიზეზით, ის არ აპირებს გაყიდოს თავისი ქონება, მის ღირებულებაზე ბევრად ძვირად. არასოდეს არ უფიქრია და ამბიციებს არ აპყობია, რომ მოკლე დროში გამდიდრებულიყო. ერთ დღეს, როცა სამსახურში გვიან მივიდა, დაინახა, რომ გამყიდველს თავისი გაყიდული საქონლით ძალიან დიდი მოგება მიუღია, რაზეც მათ შორის დიალოგი შემდეგნაირად გაიმართა:

-რომელი ქსოვილი გაყიდე?

- იმ ქსოვილისგან, ბატონო.

-რამდენად გაყიდე?

- ათ მონეტად.

- ოგორ შეიძლება? ხუთ მონეტად ნაყიდი ქსოვილის ათ მონეტად გაყიდვა? საცოდავი კაცის ვალი გვმართებს. იცნობ მას, რომ დაინახო?

- დიახ, ვიცნობ!

- თუ ასეა, წადი მაშინ ახლავე მოძებნე და მოიყვანე ის მყიდველი, რადგან სასწრაფოდ პატიება უნდა ვთხოვო, სანამ გვიანი არ არის.

გამყიდველმა სასწრაფოდ მოძებნა მყიდველი, ნახა და პატრონთან მოიყვანა. როგორც კი მალაზიის მეპატრონემ მყიდველი დაინახა, პატიება სთხოვა და გამყიდველის მიერ აღებული დამატებითი ფული უკან დაუბრუნა. მყიდველი გაცემული დარჩა ასეთი მოპყრობით, რომელიც აქამდე არასდროს შეხვედრია და ცდილობდა ჩანვდომოდა პატიების თხოვნის ღრმა მნიშვნელობას. ეს ამბავი სწრაფად გავრცელდა და ცოტა ხანში მეფის ყურამდე მივიდა, რაზეც მეფემ ქსოვილის ვაჭარი სასახლეში დაიბარა და უთხრა:

-თქვენი ეს საქციელი დღემდე არც გვსმენია და არც გვინახავს!.. თქვენი მდგომარეობა ჩვენთვის გასაოცარია და თუ შეგიძლია აგვისხნა ეს მდგომარეობა?

ვაჭარმა თავისი თავაზიანობით შემდეგნაირად უპასუხა:

„-ბატონო, მე ერთი მუსლიმი კაცი ვარ. ისლამის სწავლების მიხედვით კი, ქონება ალლაჰს ეკუთვნის. მსახური მხოლოდ მისი განმკარგველია. გარდა ამისა, უსამართლო მოგება, პროცენტი, ბოროტად გამოყენება, ღირებულებაზე ბევრად ძვირად მოტყუებით გაყიდვა და ყოველგვარი ვაჭრობა, რომელიც საზოგადოებისთვის საზიანოა, ისლამში აკრძალულია. ამ ვაჭრობისას კი მყიდველის უფლება დარღვეული იყო, რომელიც მაშინვე გამოვასწორე.

მეფემ ჰკითხა:

- რა არის ისლამი, რა არის საჭირო მუსლიმობისთვის? და მსგავსი ტიპის კითხვები დაუსვა.

ვაჭარმა კი, მეფის კითხვებს სათითაოდ თავაზიანად უპასუხა.

მეფემ, რომელმაც პირველად გაიგო ასეთი რელიგიის არსებობა სასწრაფოდ ისლამი მიიღო. მერე, ცოტა ხანში ხალხმაც ისლამი აღიარა (Paksu M, İman Hayata Geçince). აი, დღევანდელი ინდონეზიის საიდუმლოება, რომელსაც მსოფლიოს სახელმწიფოებს შორის ყველაზე მჭიდრო მუსლიმი მოსახლეობა ჰყავს (დაახლოებით 250 მილიონი). ისლამის მისაღებად, შესაძლოა სწორედ ეს ხუთ მონეტად შეფასებული ქსოვილი გახდა. მუსლიმის მიერ შესრულებული ყოველი ქმედება არის, ისლამის მიერ გაცემული სულიერი და გონებრივი სწავლებების ანარეკლი, რომელიც აჩვენებს მათ ხასიათს, ღირებულებებს და რწმენას.

შეიძლება თუ არა სიკვდილის ხანგრძლივობა (ეჭვლი) და სარჩო (რიზლი)?

მოკლედ განვიხილოთ სიკვდილის საკითხი. ეჭლი სუნნეთ ველ-ჯემალეთის თანახმად, სიცოცხლის ხანგრძლივობის დრო არ იცვლება. ეს ყველა გაჩენილს ალლაჰმა განუსაზღვრა.

მულთეზილეს თანახმად, შესაძლებელია სიკვდილის დროის გადავადება. მაგალითად, თუ იარაღს ამოიღებ და შენს წინ მყოფ კაცს მოკლავ, მის სიკვდილს დააჩქარებ. თორემ ეგ კაცი რომ არ მოეკლათ, ვინ იცის, იქნებ 60-70 წელს იცოცხლებდა. სინამდვილეში, ადამიანის გარდაცვალების მიზეზი მხოლოდ ერთია - და ის არის, რომ მისი სიკვდილის დრო დადგა. ამ აშკარა გეგმაში ხან საგზაო შემთხვევაა, ხან უმისამართო ტყვია, ხან დაავადება და ხან სხვა რამ... ფაქტობრივად, იმ ადამიანის სიკვდილის დრო დადგა და ამიტომ მოკვდა.

აქ შეიძლება ასეთი აზრი მოგვივიდეს, „თუ ალლაჰმა დაუდგინა ამ ადამიანს ასეთი დრო, ასეთი სიცოცხლე და თუ მისი სიცოცხლე ამ დროს დასრულდება, მაშინ მას, ვინც მოკლა, პასუხისმგებლობა არ ეკისრება?“ აქ სასარგებლოა შემდეგი შეხსენება, რომ ადამიანის ნებაყოფლობითი მოქმედებები პასუხისმგებლობას წარმოქმნის. როცა ადამიანი რაღაცას თავისი ნების გამოყენებით აკეთებს, არ აქვს მნიშვნელობა, ეს რა შედეგს მოიტანს; ადამიანი პასუხს აგებს. უკეთესად რომ განვმარტოთ: კაცის მოსაკლავად აიღე იარაღი, დააჭირე სასხლეტს, მაგრამ იარაღი გაიჭედა და ვერ ესროლე, ამ შემთხვევაში შესცოდე თუ არა? დიახ, შესცოდე, რადგან კაცის მოკვლა გქონდათ განზრახული. რას ამბობს შუამავალი (ს.ა.ს.): *„როდესაც ორი ადამიანი ხმალს იშიშვლებს და ერთმანეთს შეებრძოლება, მკვლელიც და მსხვერპლიც ცეცხლის მკვიდრია“*. *საჰაბეებმა ჰკითხეს: ალლაჰის შუამავალო, ჩვენ გავიგეთ მკვლელი, მან მოკლა და ჯოჯოხეთის მკვიდრად შეიქმნა. თუმცა რატომ უნდა მოხვდეს მსხვერპლი ჯოჯოხეთში? - „იმიტომ, რომ მასაც იმის მოკვლა ენადა“*. (ბუხარი, „ფითენი“, 10; მუსლიმი, „ფითენი“, 4)

რატომ არ იცვლება სიკვდილის დრო? რაზე დაყრდნობით ამბობს ამას ეჭლი სუნნეთ ველ ჯემალეთი?

დიადი გამჩენი სურა ალი იმრანის 154-ე აიათში ბძანებს: *„მათ გულებში აქვთ დაფარული ის, რასაც შენ არ გიმხელენ. ისინი ამბობენ: ჩვენ რომ რამის გაკეთება შეგვძლებოდა, აქ არ დავიხოცებოდით. მათ უთხარი: თქვენს სახლებშიც, რომ დარჩენილიყავით, ვისაც სიკვდილი ეწერა, თავისი დაღუპვის ადგილას მაინც გამოვიდოდა“*...

ისლამურ ჯარში პოლითეისტებსა და თვალთმაქცებს პრეტენზია ჰქონდათ. ამბობდნენ, რომ არა ეს ჯარი, აქ არ დავიხოცებოდითო. ამ პრეტენზიის საპასუხოდ, ყოვლისშემძლე ალლაჰი შუამავალს ამცნობს: უთხარით მათ, რომ თუნდაც არ ყოფილიყვნენ აქ, ამ მინებზე და სახლებში დარჩენილიყვნენ, ვისთვისაც აქ იყო სიკვდილი დადგენილი, აუცილებლად ადგებოდა და აქ მოვიდოდა, აქ მოკვდებოდა. სიკვდილის ვადა არ იცვლება. ღვთაებრივი განჩინება იმის შესახებ, თუ სად, როგორ და როდის მოკვდება ადამიანი, უცვლელია. რაც უნდა გააკეთო, ვერც ერთი ნაბიჯით ვერ გაუსწრებ და ვერც ერთი ნაბიჯით უკან ვერ გადაწევი სიკვდილის დროს. ის ისევე უცვლელია როგორც სარჩო.

„სიკვდილის დრო არ იცვლება, არ იცვლება საზრდო და არც სიცოცხლე... შესაძლებელია დაისვას კითხვა, მაშ, რა შეიძლება შეიცვალოს?“. აქ თავს იჩენს მნიშვნელოვანი საკითხი.

სურა არაფის 34-ე აიათში ნაბრძანებია თემის თაობაზე - *„ყველა თემს თავისი დადგენილი დრო აქვს“*, ჩვენ წარმოგიდგინეთ აიათები ინდივიდების თაობაზე. ცნობილია, იბნი ჰალდუნის თეორია: ის ამბობს, რომ ყველა ცივილიზაციას აქვს სანყისი, აღმავლობისა და დასასრულის პროცესი. არაფერია მარადიული. მაშასადამე, ყველა ერს აქვს დადგენილი დრო და როცა მისი დრო დადგება, ის ისტორიას ჩაბარდება. ვინც განგებას უარყოფს, შეიძლება ამის წინააღმდეგი არ იყოს. რადგან ამბობენ ეს სოციოლოგიური საკითხიაო. ჩვენ ვგულისხმობთ თითოეული ჩვენგანის, ინდივიდის სიცოცხლის ხანგრძლივობას. ამ თვალსაზრისით, ისინი ამტკიცებენ, რომ სიკვდილის დრო შეიძლება შეიცვალოს. რაც ისლამისთვის მიუღებელია და ამას ჩვენ უკვე ამომწურავად ვუპასუხეთ.

ისლამი და ბიდ'ათი

„ბიდ'ათ“ი ლექსიკური მნიშვნელობით შემდეგში შექმნილს, წარსულში მსგავსის არ მქონეს ნიშნავს.

ისლამის სწავლულების შეხედულებები „ბიდ'ათ“-თან დაკავშირებით განსხვავებულია, მაგრამ საბოლოოდ თანხმდებიან მასზედ, რომ რწმენის საკითხებსა და ღვთისმსახურების საკითხებში არსებული „ბიდ'ათ“-ები მიუღებელია და მორწმუნეები ამ ყველაფრისგან შორს უნდა იყვნენ.

არსებობენ სწავლულები, რომლებიც მიიჩნევენ, რომ ალლაჰის მოციქულის შემდეგ რაც კი შექმნილა ყველაფერი „ბიდ'ათ“-ის კატეგორიაში უნდა განიხილებოდეს. მაგალითად იმამი შააფი, იბნ აბიდინი, იბნ ჰაზმი და სხვა სწავლულები „ბიდ'ათ“-ის ამ განმარტებას იზიარებენ. ამ შეხედულების მქონე სწავლულები „ბიდ'ათ“-ს, ცუდ და კარგ ბითადად ჰყო-

ფენ. ყურანის ერთ წიგნად შეკრება, მინარეთების აშენება, თარავიჰის ლოცვის ერთობლივად შესრულება „კარგი ბიდ'ათ“-ის სამაგალითოდ შეიძლება მოვიყვანოთ. ხოლო დიდი სასაფლაოების გაკეთება და მათზე წრის შემოვლება „ცუდი ბიდ'ათ“-ის მაგალითებისგან ერთ-ერთია.

ასევე არსებობენ სწავლულები, რომლებიც „ბიდ'ათ“-ად მიიჩნევენ ისეთ რალაცებს, რაც დაკავშირებულია უშუალოდ რელიგიასთან, რომლებიც შეიქმნა ან წარმოიშვა ალლაჰის მოციქულის შემდგომ პერიოდში. ამ შეხედულებას იზიარებენ იმამი მალიქი, ბირგივი, იბნ ჰაჯერ ელ-ასკალანი, იბნ თეიმეი და სხვები.

როგორც ზემოთ ვახსენეთ, ორივე ჯგუფი სწავლულებისა, შეთანხმებულნი არიან იმაზედ, რომ წარსულში, რელიგიაში არ არსებული, მაგრამ ალლაჰის მოციქულის შემდგომ პერიოდში წარმო-

ბიდათი და ცრურჭმენა

შობილი რწმენა-ჩვეულებები უნდა აიკრძალოს.

სწავლულების შეხედულებებთან დაკავშირებით შეიძლება შემდეგნაირი დასკვნა გამოვიტანოთ: სწავლულების შეხედულებების განსხვავებულობა მხოლოდ და მხოლოდ შემოიფარგლება ტერმინის სხვადასხვა განმარტებით. რადგანაც ერთეულების მიხედვით შემდგომში წარმოქმნილი ყველაფერი „ბიდ'ათ“-ია; „კარგი ბიდ'ათ“-ები ანუ რაც რელიგიას არ უკავშირდება შეიძლება იყოს მიღებული, ხოლო „ცუდი ბიდ'ათ“-ები, რომლებიც რელიგიას უკავშირდება, უნდა იქნას აკრძალული; მეორე ჯგუფი სწავლულები კი პირველი ჯგუფის სწავლულების მიერ აღიარებულ „კარგ ბიდ'ათ“-ებს, „ბიდ'ათ“-ის კატეგორიაში არ განიხილავენ.

ამ სტატიაში „კარგი და ცუდი ბიდ'ათ“-ი არ განიხილება და ყურადღება მეორე ჯგუფის შეხედულებაზე გამახვილდება, რომლის მიხედვითაც „ბიდ'ათ“-ი რელიგიასთან დაკავშირებულ რწმენას და წეს-ჩვეულებებს ეხება.

იმისათვის, რომ გავიგოთ, რომელი წეს-ჩვეულებები და რწმენის ფაქტორებია „ბიდ'ათ“-თან კავშირში, ამისათვის საჭიროა ვიცოდეთ, თუ რომელი „ღვთისმსახურებები“ ან რწმენის საკითხები, არ არის კავშირში წმინდა ყურანთან

და ალლაჰის მოციქულის მისაბად ქცევებთან ან მის ბრძანებებთან.

ალლაჰის მოციქულის ქმედებები ანუ „სუნნა“, სხვადასხვა დისციპლინის მიხედვით, სხვადასხვანაირად შეიძლება განიმარტოს, აქ მხოლოდ ერთ შეხედულებას მოვისაზრებთ. „სუნნა“ - საერთო მნიშვნელობით, ალლაჰის მოციქულის სიტყვებს, ქმედებებს და მის მიერ მოწონებულ საქმეებს მოიცავს. სუნნას მიხედვით ცხოვრება კი, ალლაჰის მოციქულის ცხოვრების სტილის, შეხედულებებისა და ქმედებების გაზიარებას და მათ შესაბამისად ცხოვრებას გულისხმობს. ხოლო ის ქმედებები, რწმენა და წეს-ჩვეულებები, რომლებიც „სუნნა“-ს ეწინააღმდეგება შეგვიძლია მათ „ბიდ'ათ“-ი დავარქვათ. ამასთან ერთად გასათვალისწინებელია ის ფაქტი, რომ თუ რომელიმე ქმედება ან ჩვეულება კულტურის ნაწილია და არ ეწინააღმდეგება რელიგიას არ შეიძლება „ბიდ'ათ“-ის კატეგორიაში შევიყვანოთ.

არ უნდა დაგვავიწყდეს, რომ ცხოვრება ყოველთვის იცვლება და შესაბამისად იცვლება კულტურაც და ამ კულტურის აღქმაც. აქვე ხაზი უნდა გაესვას იმასაც, რომ ყველაფერი ახალი, რაც შეიძლება შეიქმნას ან წარმოიქმნას შეიძლება არ უკავშირდებოდეს რელიგიას და მათ შესახებ დასკვნებს არ უნდა ვეძებდეთ ყურანსა და სუნნაში. რადგანაც აკრძალულებიც და ნებადართულებიც ნათლადაა გარჩეული ისლამის ლიტერატურაში. ისლამის მიხედვით, თავისუფალი არჩევანის შესაბამისად ცხოვრების უფლება აქვს თითოეულ ადამიანს. აქედან გამომდინარე თავისუფალი ნების შესაბამისად წარმოქმნილი ახალი ქმედებებიც არ შეიძლება შედიოდეს „ბიდ'ათ“-ის შემადგენლობაში.

„ბიდ'ათ“-ის მნიშვნელობას უფრო კარგად რომ ჩავუღრმავდეთ, საზოგადოებაში გავრცელებულ არასწორად აღქმულ ან ისლამის რელიგიაში არ არსებულ ზოგიერთ კომპონენტზე ყურადღებას გავამახვილებ. აქვე მინდა ვთქვა, რომ რადგანაც თემა ეხება ზოგადად „ბიდ'ათ“-ს და მის მნიშვნელობას, არ ჩავუღრმავდები თითოეული მაგალითის წარმოშობის ისტორიას.

მაგალითებისგან პირველი და ალბათ ყველაზე მეტად გავრცელებული შეიძლება დავასახელოთ „მევლუდის კითხვა“.

ალლაჰის მოციქულის დაბადების დღის საპატივცემულოდ ჩვენს საზოგადოებაში, გავრცელებულია „მევლუდის კითხვა“, რაც ღვთისმსახურების საფეხურამდე არის აყვანილი და ერთ-ერთ აუცილებელ პრაქტიკად სახელდება. თუმცა, თუ გადავხედავთ ისლამის ისტორიას, დავინახავთ, რომ „მევლუდი“ არცერთ პერიოდში არ ყოფილა ღვთისმსახურებად და აუცილებლად შესასრულებელ რიტუალად ქცეული. არამედ ის ლექსი, რაც იკითხება „მევლუდი“-ს ღონისძიების დროს, ხოტბად დაიწერა ალლაჰის მოციქულისათვის, რათა პოეტს დაეხატა და გადმოეცა მისი გრძონები მოციქულისადმი. მოციქულისადმი მიძღვნილი ლექსი და მისი დაორგანიზება უშუალოდ კულტურის ნაწილად შეიძლება აღვიქვათ, თუმცა ამ ყველაფერზე ღვთისმსახურების ელფერის შექმნა და აუცილებლობად აღქმა, სხვადასხვა მიზეზით ამ ყველაფერს „ბიდ'ათ“-ად აქცევს, რაც კატეგორიულადაა აკრძალული.

მეორე მაგალითად შეიძლება „დევერის დაბრუნება“ დავასახელოთ.

„დევერის დაბრუნების“ დღევანდელი პრაქტიკა არცერთ აიათსა თუ ჰადისს არ ეყრდნობა. ხოლო შეხედულებები, რომლის შესაბამისად ეს პრაქტიკა დაინერგა დაკავშირებულია სურა ბაყარას 184-185-ე აიათებთან, რომლებიც გულისხმობს „ფიდიე“-ს გადახდას მათთვის, რომლებმაც, ღრმა მოხუცებულობისა და

مَنْ أَحْدَثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ

შუამავალი ბრძანებს: „რელიგიაში, სიახლის შეტანა, რომელიც ეწინააღმდეგება ჩვენს ბრძანებებს - მიუღებელია.

[ბუჰარი, სულჰ 5]

განუკურნებელი დაავადებების გამო, ვერ შეძლეს მარხვის დაცვა. ამ ორი მიზეზის გარდა, სხვა ვერც ერთი მიზეზი ფიდიეს გადასახადის სანაცვლოდ, მარხვის დაუცველობის მიზეზი ვერ იქნება. თუმცა, ზოგიერთი სწავლულის მიხედვით ადამიანები, რომლებიც ფიდიეს გადახდის ან გამოსაყიდი მარხვის დაცვის გარეშე გარდაიცვლებიან, მათი შთამომავლობის მიერ ფიდიეს გადახდა აუცილებლად მიიჩნევა. თუმცა აღსანიშნავია ის მდგომარეობა, რომ ამ პრაქტიკას „დევერის დაბრუნება“ არ ჰქვია. აქვე მინდა გავამახვილო ყურადღება მასზე, რომ ზემოთ მოყვანილი პრაქტიკა, ისლამში არსებული მიმდინარეობების მხრიდან ერთობლივად მიღებული და დამტკიცებული არ არის. ამასთან ერთად, ზემოთ ხსენებულმა პრაქტიკამ გამოიწვია მდიდარი და ღარიბი მორწმუნეების განსხვავება, რადგანაც მდიდრებს შეეძლოთ ფიდიეს გადახდა მათი მიცვალებულებისათვის, ხოლო ღარიბებს ამის შესაძლებლობა არ გააჩნდათ. ჰიჯრის წელთაღრიცხვით მე-4 საუკუნეში კი „დევერის დაბრუნები“-ს მეშვეობით, „აღმოიფხვრა“ მდიდარი და ღარიბი მორწმუნეების ერთმანეთისგან განსხვავება. „დევერის დაბრუნების“ პრაქტიკა კი, შემდეგში მდგომარეობს: მიცვალებულისთვის, რომელსაც ღვთისამსახურების გამოსაყიდი ქონება არ

დაუტოვებია, უნდა შეგროვდეს თანხა ან მსგავსი ძვირფასეულობა. შეგროვებული თანხიდან ღარიბ ადამიანს გადასცემენ შეგროვებულ ძვირფასეულობას და დაურთავენ: „ამ ადამიანის ლოცვის გამოსასყიდად გადმოგეცემა ეს ძვირფასეულობა შენ.“ ეს ღარიბი ადამიანიც ამ აღებულ თანხას უკან დააბრუნებს, მოწყალების მსგავსად. ეს პროცესი მთლიანად გადასახადის დაფარვამდე გრძელდება.

როგორც ვხედავთ ამ პრაქტიკას არანაირი კავშირი არ აქვს ჩვენს რელიგიასთან. სწავლულებმა, რომლებმაც გადანყვიტეს ასეთი პრაქტიკის დანერგვა, სოციალური მდგომარეობის და მსგავსი ფაქტორებიდან გამომდინარე, შეიძლება კარგის გაკეთებას ცდილობდნენ. თუმცა დღეისათვის ამ პრაქტიკის გაგრძელება „ბიდ'ათ“-ის კატეგორიაში განვევრიანებას იმსახურებს.

შემდეგი მაგალითი, მიცვალებულის ხსენებასთან დაკავშირებით, მესამე, მეშვიდე, მეორმოცე, ორმოცდამეთორმეტე და წლისთავის აღნიშვნას უკავშირდება.

ზემოთ ხსენებულთან დაკავშირებით, დეტალური ინფორმაციის მოძიება შეუძლებელია, რადგანაც მხოლოდ და მხოლოდ ზეპირსიტყვიერ გადმოცემებზეა დაყრდნობილი. მაგრამ უნდა აღინიშნოს, რომ ასეთ წეს-ჩვეულებას, მითუმეტეს ღვთისმსახურების სახე არასდროს არ ჰქონია, არც ალლაჰის მოციქულის და არც მის შემდგომ პერიოდში. ამ თემასთან დაკავშირებით იბნ აბიდინის შეხედულება შემდეგნაირია: „მიცვალებულების გახსე-

ნება და კეთილად მოხსენიება აუცილებელია, თუმცა მეშვიდე, მეორმოცე, ორმოცდამეთორმეტე დღეებში „წვეულების“ გამართვა „ბიდ'ათ“-ია.

მაგალითების გავრცობა შესაძლებელია, თუმცა ეს სტატია ამ რამდენიმეტი შემოიფარგლება.

„ბიდ'ათ“-თან ბრძოლის გამართვა და მისი საზოგადოებიდან აღმოფხვრა საკმაოდ რთული და ხანგრძლივი პროცესია. ისლამის ისტორიაში ვხვდებით ბევრ სწავლულს, რომლებმაც საკუთარი ცხოვრება „ბიდ'ათ“-ებთან ბრძოლაში გალია, თუმცა ასევე ვხედავთ, რომ ბევრი რამ არ შეცვლილა უკეთესობისკენ, რადგანაც მეთოდი, რომელიც მათ გამოიყენეს იყო რადიკალური. დღესდღეობით ადამიანებისთვის სწორი ინფორმაციის მიწოდება ერთ-ერთი გზაა, რომ აღმოფხვრას შემდგომში დანერგილი ეს რწმენა და წეს-ჩვეულებები. სოციუმის სწორი ანალიზი და შესაბამისი მეთოდის გამომუშავება მუსლიმი თემის მმართველების ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი ვალდებულებაა, რადგანაც რადიკალური დაჯგუფებები, მიუხედავად მათი კეთილი განზრახვისა, არასწორი მეთოდით ცდილობს „ბიდ'ათ“-ის აღმოფხვრას, რაც ხალხში ინვესს არეულობას, რასაც არანაირი კარგი შედეგი არ მოჰყოლია და შემდგომშიც არ მოჰყვება.

ალლაჰმა შეგვაძლებინოს მისი ბრძანებებისა და მოციქულის ცხოვრების შესაბამისად ცხოვრება.

ამინ!

